

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут філології
Кафедра германської філології

“ЗАТВЕРДЖЕНО”
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи
О.Б. Жильцов
« 18 » * 02 * 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВИ ДИСКУРС-АНАЛІЗУ
для студентів
V курсу

Спеціальність: 035 ФІЛОЛОГІЯ
Освітній рівень: ДРУГИЙ (магістерський)
Освітня програма: 035.04.02 Мова і література (німецька)
Спеціалізація: 035.04 Германські мови та літератури (переклад включно)

2021 рік

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти
Програма № 30/18/21
(підпис) (прізвище, ініціали)
« » 2021 р.

Розробник:

Редька І.А., кандидат філологічних наук, доцент кафедри германської філології

Викладач:

Редька І.А., кандидат філологічних наук, доцент кафедри германської філології

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри германської філології

Протокол від "21" січня 2021 р. № 6

Завідувач кафедри _____ (А.В. Гайдаш)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Мова і література (німецька)»; другого (магістерського) рівня вищої освіти

_____ 20 ____ р.

Гарант освітньо-професійної програми

035.04.02 Мова і література (німецька) _____ (Л.А. Сажко)

Робочу програму перевірено

08.02.2021 р.

Заступник директора Інституту філології
з науково-методичної та навчальної роботи _____

Л.І.Заяць

(підпис)

Пролонговано на:

на 20 ____/20 ____ н.р. _____ (_____), « ____ » ____ 20 ____ р., протокол
№ ____

(підпис)

(ПІБ)

на 20 ____/20 ____ н.р. _____ (_____), « ____ » ____ 20 ____ р., протокол
№ ____

(підпис)

(ПІБ)

на 20 ____/20 ____ н.р. _____ (_____), « ____ » ____ 20 ____ р., протокол
№ ____

(підпис)

(ПІБ)

на 20 ____/20 ____ н.р. _____ (_____), « ____ » ____ 20 ____ р., протокол
№ ____

(підпис)

(ПІБ)

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання
Вид дисципліни	вибіркова
Мова викладання навчання та оцінювання	англійська
Загальний обсяг кредитів / годин	4/120
Курс	V
Семестр	10
Кількість змістових модулів з розподілом:	2
Обсяг кредитів	2
Обсяг годин, в тому числі:	60
Аудиторні	16
Лекції	6
Практичні	10
Модульний контроль	4
Семестровий контроль	-
Самостійна робота	40
Форма семестрового контролю	-

1. МЕТА І ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Метою курсу «Основи дискурс-аналізу» є формування у студентів чіткого уявлення про дискурсологію як міждисциплінарну науку, її теоретичну та методологічну бази для подальшого вироблення в них навичок розв'язання прагмалінгвістичних задач, умінь проведення критичного дискурс-аналізу із урахуванням функціонально-стилістичних характеристик дискурсу та сучасних положень когнітивної лінгвістики і теорії комунікації.

Завдання: ознайомити студентів із вихідними поняттями дискурсології: дискурс – текст – контекст, структура дискурсу, соціолінгвістичні й прагмалінгвістичні типи дискурсу, дискурсивні маркери і формальні одиниці дискурсу, мовна особистість; окреслити специфіку методології дискурс-аналізу; виробити у студентів базових умінь аналізу дискурсу.

Сприяти формуванню програмних загальних компетенцій засобами іноземної мови, визначених відповідними освітніми програмами, зокрема:

1. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі філології, що передбачає застосування теорій та методів відповідних наук.
2. Здатність визначати і розв'язувати складні педагогічні та навчально-методичні задачі і проблеми у галузі дидактики, приймати відповідні рішення, пропонувати методики, засоби, форми та способи навчання.

Фахові компетентності спеціальності (ФК)

ФК 1 Здатність використовувати поглиблені знання зі спеціалізованих дисциплін, вміти здійснювати аналіз, систематизацію та прогноз певних лінгвальних явищ, вміти розпізнавати, оцінювати та прогнозувати загальнокультурні, виховні, етичні наслідки певних процесів в мові та літературі.

ФК 2 Уміти використовувати у професійній діяльності знання із загального мовознавства,

сучасної теорії літератури, теоретичних аспектів іноземної мови; розуміти специфіку комунікативних процесів у сучасному інформаційному суспільстві; в межах комунікативних ситуацій вміти

застосувати прагматичну та міжкультурну компетенції з європейських мов.

ФК 3 Уміння використовувати теоретичні та практичні знання з другої іноземної мови для здійснення фахової науково дослідної діяльності; уміння інтегровано застосовувати мовні знання другої мови (фонетичні, лексичні, граматичні, стилістичні) у широкому спектрі комунікативних ситуацій приватного, громадського, наукового і професійного життя.

ФК 9 Володіння комп'ютерними технологіями пошуку інформації в мережі Інтернет, володіння електронними словниками, вміння критично оцінювати знайдену інформацію.

ФК 16 Здатність продемонструвати знання з теорії інформації та комунікації, уміння формувати та досліджувати інформаційні потоки в сучасному мовному і соціально-культурному просторі; здатність аналізувати документні ресурси (потоки і масиви), світовий ринок інформаційних продуктів, текстів і послуг.

ФК 17 Здатність використовувати іншомовні інформаційні ресурси в організації науково-дослідної діяльності.

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

ПРН-3-2 Виявляти глибокі знання та розуміння сучасних підходів до аналізу тексту і дискурсу;

ПРН-С-1 Доступно й аргументовано пояснювати сутність конкретних філологічних питань і власну думку щодо них – професійно, етично виважено і соціально відповідально.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Модульний контроль
Змістовний модуль 1 Теоретичне підгрунття дискурсології. Категорії дискурсу.					
1.	Вихідні поняття дискурсології	2	2	10	
2.	Категорії дискурсу	2	4	15	2
Змістовний модуль 2 Типологічні різновиди дискурсу					
3.	Типологія дискурсу	2	4	15	2
Разом за 1 семестр 60 год.		6	10	40	4

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I Семестр

Модуль 1

ТЕМА 1. Вихідні поняття дискурсології

Види роботи: лекція, практичне заняття.

ТЕМА 2. Категорії дискурсу

Види роботи: лекція, практичні заняття, контрольна робота.

Модуль 2

ТЕМА 3. Типології дискурсу

Види роботи: лекція, практичні заняття, контрольна робота.

5. ТЕМАТИЧНІ ПЛАНИ ЛЕКЦІЙ

ЛЕКЦІЯ 1.

1. Поняття дискурсу
2. Тріада: дискурс – текст – мовлення
3. Мікро- і макроструктура дискурсу

Рекомендована література:

1. Карасик В. И. Языковой круг: личность, концепты, дискурс. Волгоград: Перемена, 2002. – С. 226-240.
2. Матисон Д. Медиа-дискурс. Анализ медиа-текстов / Пер. с. Англ. – Х.: Изд-во «Гуманитарный Центр» (О.В. Гритчина), 2013. – С. 13-26.
3. Серажим К. Дискурс як соціолінгвальне явище: методологія, архітектоніка, варіативність: [на матеріалах суч. газетн. публіцистики]: монографія. Київ, 2002. 392 с.
4. Каменская Т. Н. Понятие дискурса в лингвистике. URL: http://www.rusnauka.com/8_NND_2010/Philologia/60574.doc.htm.

ЛЕКЦІЯ 2.

1. Категорії дискурсу
2. Комунікативний акт і його учасники
3. Когерентність і когезія дискурсу

Рекомендована література:

1. Карасик В. И. Языковой круг: личность, концепты, дискурс. Волгоград: Перемена, 2002. – С. 240-250.
2. Бацевич Ф.С. Основы коммуникативной лингвистики. К.: Академія, 2004. – 344 с.
3. Ларькіна М. Інституційний дискурс як соціолінгвістичний феномен. URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Nz/89_5/statti/70.pdf.
4. Чернявская В.Е. Дискурс как объект лингвистических исследований. Текст и дискурс. Проблемы экономического дискурса: Сб. науч. тр. СПб: изд. С.-Петербург. гос. ун-та экономики и финансов, 2001. – С.11-22.

ЛЕКЦІЯ 3.

1. Типологія дискурсу
2. Типи і підтипи дискурсу
3. Соціолінгвістичні типи дискурсу
4. Прагмалінгвістичні типи дискурсу

Рекомендована література:

1. Карасик В. И. Языковой круг: личность, концепты, дискурс. Волгоград: Перемена, 2002. – С. 250-343.
2. Матисон Д. Медиа-дискурс. Анализ медиа-текстов / Пер. с. Англ. – Х.: Изд-во «Гуманитарный Центр» (О.В. Гритчина), 2013. – С. 149-170.
3. Серажим К. Дискурс як соціолінгвальне явище: методологія, архітектоніка, варіативність: [на матеріалах суч. газетн. публіцистики]: монографія. Київ, 2002.

6. ТЕМАТИЧНІ ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1

1. Співвідношення понять текст-дискурс-комунікативна ситуація (у межах аналізованого фрагменту).
2. Аналіз імпліцитної інформації аналізованого дискурсу.
3. Мікро- і макроструктура дискурсу (з огляду на аналізований фрагмент).

Рекомендована література:

1. Карасик В. И. Языковой круг: личность, концепты, дискурс. Волгоград: Перемена, 2002. – С. 226-240.
2. Матисон Д. Медиа-дискурс. Анализ медиа-текстов / Пер. с. Англ. – Х.: Изд-во «Гуманитарный Центр» (О.В. Гритчина), 2013. – С. 13-26.
3. Серажим К. Дискурс як соціолінгвальне явище: методологія, архітектоніка, варіативність: [на матеріалах суч. газетн. публіцистики]: монографія. Київ, 2002. 392 с.
4. Каменская Т. Н. Понятие дискурса в лингвистике. URL: http://www.rusnauka.com/8_NND_2010/Philologia/60574.doc.htm.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2

1. Аналіз категорій дискурсу на основі запропонованого фрагменту.
2. Критичний-дискурс аналіз за запропонованою схемою.

Рекомендована література:

1. Карасик В. И. Языковой круг: личность, концепты, дискурс. Волгоград: Перемена, 2002. – С. 240-250.
2. Бацевич Ф.С. Основы коммуникативной лингвистики. К.: Академія, 2004. – 344 с.
3. Ларькіна М. Інституційний дискурс як соціолінгвістичний феномен. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Nz/89_5/statti/70.pdf.

4. Чернявская В.Е. Дискурс как объект лингвистических исследований. Текст и дискурс. Проблемы экономического дискурса: Сб. науч. тр. СПб: изд. С.-Петербург. гос. ун-та экономики и финансов, 2001. – С.11-22.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 3

1. Аналіз дискурсивних стратегій на основі запропонованого фрагменту.
2. Критичний-дискурс аналіз за запропонованою схемою.

Рекомендована література:

1. Карасик В. И. Языковой круг: личность, концепты, дискурс. Волгоград: Перемена, 2002. – С. 250-343.
2. Матисон Д. Медиа-дискурс. Анализ медиа-текстов / Пер. с. Англ. – Х.: Изд-во «Гуманитарный Центр» (О.В. Гритчина), 2013. – С. 149-170.
3. Серажим К. Дискурс як соціолінгвальне явище: методологія, архітектоніка, варіативність: [на матеріалах суч. газетн. публіцистики]: монографія. Київ, 2002.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 5-6

1. Аналіз інституційних різновидів дискурсу.
2. Аналіз асиметрії інституційного дискурсу.
3. Аналітичний коментар фрагменту з опорою на запропоновану схему.

Рекомендована література:

1. Карасик В. И. Языковой круг: личность, концепты, дискурс. Волгоград: Перемена, 2002. – С. 250-343.
2. Матисон Д. Медиа-дискурс. Анализ медиа-текстов / Пер. с. Англ. – Х.: Изд-во «Гуманитарный Центр» (О.В. Гритчина), 2013. – С. 149-170.
3. Серажим К. Дискурс як соціолінгвальне явище: методологія, архітектоніка, варіативність: [на матеріалах суч. газетн. публіцистики]: монографія. Київ, 2002.

7. Контроль навчальних досягнень

7.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Семестр 1	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекційних занять	1	3	3
Відвідування практичних занять	1	5	5
Робота на практичному занятті	10	5	50
Виконання завдань для самостійної роботи	5	1	5
Виконання модульної роботи	2	25	50
Разом			113
Максимальна кількість балів: 113			

7.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

Самостійна робота студентів передбачає 1) підготовку презентації на запропоновану тему.

Критерії оцінювання самостійної роботи:

Суть підготовки студентами самостійного творчого завдання передбачає перевірку володіння відповідним термінологічним апаратом дискурсології, лексикую та граматичними структурами, дотримання стилю завдання, що виконується; демонстрація якісного володіння писемним та усним мовленням.

Карта самостійної роботи студента

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
Модуль 2	Презентація підготовленого проєкту	5	

7.3 Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Форма проведення: письмова

Максимальна кількість балів: 25 балів

Критерії оцінювання: модульна контрольна робота включає 5 завдань, правильне виконання яких оцінюється у 5 балів.

Критерії оцінювання модульного контролю

Оцінка	Кількість балів
Відмінно Знання, виконання в повному обсязі з незначною кількістю (1-2) несуттєвих помилок (вищий рівень)	24-25
Дуже добре Знання, виконання в повному обсязі зі значною кількістю (3-4) несуттєвих помилок (вище середнього рівень)	21-23
Добре Знання, виконання в неповному обсязі з незначною кількістю (1-2) суттєвих помилок (середній рівень)	18-20
Задовільно Знання, виконання в неповному обсязі зі значною кількістю (3-5) суттєвих помилок/недоліків (нижче середнього рівень)	13-17
Достатньо Знання, виконання в неповному обсязі, але є достатнім і задовольняють мінімальні вимоги результатів навчання (нижче середнього рівень)	10-13
Незадовільно Знання, виконання недостатні і не задовольняють мінімальні вимоги результатів навчання (низький рівень)	1-9

8. Навчально-методична карта дисципліни “Основи дискурсу-аналізу”

Разом: 60 год., лекції – 6 год., практичні заняття – 10 год., самостійна робота – 40 год., модульний контроль – 4 год.

Змістовний модуль 1			
К-сть балів за модуль	60 бал		
Лекції	1	2	
Тема лекції	Категорії дискурсу 1б		
Тема практичного заняття	Текст-дискурс-комунікативна ситуація. Структура дискурсу 1+10б.	Аналіз категорій дискурсу на основі запропонованого фрагменту 1+10б.	Аналіз категорій дискурсу на основі запропонованого фрагменту 1+10б.
Контрольна модульна робота № 1 (25 балів)			
Змістовний модуль 2			
К-сть балів за модуль	53 балів		
Лекції	3		
Тема лекції	Типологія дискурсу 1б		
Тема практичного заняття	Аналіз інституційних різновидів дискурсу. 1+10б.	Аналіз інституційних різновидів дискурсу. 1+10б.	
Поточний контроль	Контрольна модульна робота № 2 (25 балів)		
Самостійна робота	5 балів		
Кількість балів за семестр	113		

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З ДИСЦИПЛІНИ

Рекомендована література

1. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики. К.: Академія, 2004.
2. Ван Дейк Т.А. Язык. Познание. Коммуникация: сб. работ / ред. В. И. Герасимова; пер. с англ.: В. В. Петров. Москва: Прогресс, 1989.
3. Дискурс як когнітивно-комунікативний феномен: колект. моногр. / за наук. ред. І. С. Шевченко. Харків: Константа, 2005.
4. Ільченко О.М. Етикет англomовного наукового дискурсу: монографія. Київ: ІВЦ "Політехніка", 2002.
5. Карасик В. И. Языковой круг: личность, концепты, дискурс. Волгоград: Перемена, 2002.
6. Макаров М.Л. Основы теории дискурса. М.: Гнозис, 2003.
7. Матисон Д. Медиа-дискурс. Анализ медиа-текстов / Пер. с. Англ. – Х.: Изд-во «Гуманитарный Центр» (О.В. Гритчина), 2013.
8. Почепцов Г.Г. (мол.) Теорія комунікації. Київ: ВЦ "Київський університет", 1999.
9. Приходько А.М. Концепти і концептосистеми в когнітивно-дискурсивній парадигмі лінгвістики. Запоріжжя: Прем'єр, 2008.
10. Серажим К. Дискурс як соціолінгвальне явище: методологія, архітектоніка, варіативність: [на матеріалах суч. газетн. публіцистики]: монографія. Київ, 2002.
11. Тичер С., Мейер М., Водак Р., Веттер Е. Методы анализа текста и дискурса. – Х.: Изд-во «Гуманитарный центр», 2017. – 356 с.
12. Чернявская В.Е. Дискурс как объект лингвистических исследований. Текст и дискурс. Проблемы экономического дискурса: Сб. науч. тр. СПб: изд. С.- Петерб. гос. ун-та экономики и финансов, 2001.